ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ І БОРОТЬБИ З ПІДТОПЛЕННЯМ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

М.А. ДЕЙНЕГА, доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права
імені академіка В.З. Янчука,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
E-mail: marinad@meta.ua

Анотація. Через глобальне потепління, зарегульованість водних об'єктів, порушення водного стоку, незадовільне функціонування або повну відсутність дренажних систем, скорочення площ лісових насаджень наша держава не уникне проблем, пов'язаних із підтопленням земель. Шкідлива дія вод обумовлюється як глобальними чинниками, такими як потепління та танення льодовиків, так і регіональними особливостями, зокрема, системою водообміну між водними об'єктами, змінами у кількості опадів і річкового стоку.

Підтоплення земель – це явище, якого не можна повністю запобігти. Однак людська діяльність сприяє збільшенню його вірогідності та впливу. Ризик затоплення та ступінь заподіяної шкоди, а також вплив на здоров'я та соціально-економічну ситуацію тих, хто постраждав, продовжуватиме зростати у майбутньому внаслідок зміни клімату. Невідповідне управління річками, будівництво в районах, що піддаються ризику паводку і зростаюча кількість населення, що приживає у цих районах, ще більше посилюють наслідки підтоплення земель.

Україною зроблені вже відповідні кроки щодо впровадження положень міжнародних актів у сфері запобігання і боротьби з підтопленням земель у національне законодавство. Однак, якість виконання загальнодержавних програм в окресленій сфері вимагає кращого, оскільки більшість заходів, на жаль, не виконується. Невиконання заходів у визначених обсягах створює високі ризики підтоплення земель, внаслідок чого населення та економіка держави зазнає багатомільйонних збитків.

Ключові слова: підтоплення земель, шкідлива дія вод, загрози і ризики затоплення, управління водними ресурсами за басейновим принципом, зміна клімату, глобальне потепління

Актуальність.

За останні 10 років площа земель із сталими проявами підтоплення збільшилася удвічі. За експертними оцінками, від підтоплення земель тією чи іншою мірою потерпають до 16 млн. людей. Негативні наслідки від повеней і паводків проявляються на 27 % території України, де проживає майже третина населення. Підтоплення зазнає 541 населений пункт, а у 97 площа підтоплення перевищує 50 % території. Соціально-економічні збитки становлять у сільській місцевості від 300 до 500 гривень, у містах і селищах – до 10–12 тис. гривень на 1 гектар підтоплених територій («Про затвердження Комплексної програми захисту...», 2006). При цьому населення зазнає прямих збитків від втрати чи пошкодження житла, господарських будівель, знищення врожаю на присадибних ділянках.

Площа підтоплених земель сільськогосподарського призначення становить близько 118 тис. гектарів. Загальна площа сільськогосподарських угідь із сталими проявами підтоплення складає 12 % території України. За експертними оцінками економічні збитки внаслідок шкідливої дії вод на землях сільськогосподарського призначення, які оцінюються втратами від зниження обсягу виробництва продукції рослинництва і тваринництва, витратами на ремонт приміщень, техніки та інвентарю, пересівання сільськогосподарських культур тощо, становлять близько 205 млн. гривень щороку («Про схвалення Концепції Державної програми...», 2003). Однак найбільші втрати чекають на суспільство тоді, коли катастрофічні повені та паводки призводять до загибелі людей.

Інтенсивність процесу підтоплення земель в Україні, його катастрофічні наслідки, недосконалість нормативно-правового забезпечення вимагають нагальності розв'язання даної проблеми.

Метою статті є аналіз правового забезпечення запобігання і боротьби з підтопленням земель в Україні, виявлення правових проблем в окресленій сфері й окреслення напрямів їх вирішення.

Результати.

Підтоплення земель відбувається під дією природних і техногенних чинників унаслідок підвищення рівня вод, що призводить до порушення нормальних умов життєдіяльності населення та використання земель. Підтоплення за поширенням та динамікою розвитку переважає серед екзогенних геологічних процесів і спричиняє зниження міцності ґрунтів, активізацію зсувних явищ, зростання агресивності ґрунтових вод, забруднення поверхневих і підземних водних об'єктів («Про затвердження Комплексної програми захисту...», 2006).

Основними причинами підтоплення земель є: зміна клімату; зарегульованість річок водосховищами та ставками, що спричиняє підпір рівня ґрунтових вод і зниження природної дренажності території; порушення на забудованих територіях природного стоку; незадовільне функціонування чи повна відсутність відповідних меліоративних систем; зрошення орних земель без відповідного дренажу; скорочення площ лісових насаджень тощо («Про схвалення Концепції Державної програми...», 2003).

Окремо слід зупинитися і на глобальній проблемі підняття рівня Світового океану внаслідок зміни клімату, що несе загрозу підтоплення насамперед прибережним територіям багатьох країн світу. Не є виключенням і наша держава. Україна має одну з найдовших берегових ліній в Європі, тож, негативні наслідки зростання рівня моря так само будуть відображатися і на нашому узбережжі.

Відповідно до П'ятого Національного повідомлення України з питань зміни клімату, ризику та втрати від підняття рівня моря станом на 2100 рік відрізнятимуться залежно від сценаріїв підняття. За різними сценаріями моделювання змін клімату зростання рівня Чорного й Азовського морів може становити від 22 до 115 см до 2100 року. Називаються також такі сценарії підвищення рівня Чорного й Азовського моря до 2100 року: мале підвищення до 0,66 м і велике підвищення до 7,15 м. За песимістичного сценарію необхідно буде запроваджувати активні заходи для охорони прибережних ресурсів. Посиляться процеси розмиву берегів, затоплення, підтоплення та засолення ґрунтів у Причорномор'ї і Приазов'ї; підняття рівня моря також спричинить суттєві зміни в екосистемах гирлових областей Дунаю, Дніпра та Дністра, призведе до трансформації низинних ландшафтів морського узбережжя, активізуються ерозійні процеси. Під загрозою знищення опиняться значні площі земельного фонду, затоплення та підтоплення зазнають чимало населених пунктів (Голубцов, Біатов, Селіверстов & Садогурська).

Охорона земель від шкідливої дії вод і підтоплення є однією з найгостріших проблем сьогодення. При

цьому, система такої охорони повинна мати комплексний характер, бути обов'язковою складовою формування і реалізації державної політики України на її шляху до сталого розвитку. Практика свідчить, що розв'язати проблему захисту від паводків лише інженерними заходами неможливо. Недостатнє врахування природних факторів, заощадження на запобіжних заходах, які забезпечують стійкість екосистем, призводить до значного збільшення витрат на ліквідацію наслідків від шкідливої дії вод і підтоплення земель.

Згідно зі ст. 107 Водного кодексу України шкідливою дією вод є: наслідки повені, що призвели до затоплення і підтоплення земель та населених пунктів; руйнування берегів, захисних дамб та інших споруд; заболочення, підтоплення і засолення земель, спричинені підвищенням рівня ґрунтових вод внаслідок ненормованої подачі води під час зрошення, витікання води з водопровідно-каналізаційних систем та перекриття потоків підземних вод при розміщенні великих промислових та інших споруд; осушення земель, зумовлене забором підземних вод в кількості, що перевищує встановлені обсяги відбору води; забруднення (засолення) земель в районах видобування корисних копалин, а також після закінчення експлуатації родовищ та їх консервації; ерозія ґрунтів, утворення ярів, зсувів і селей.

Земельним кодексом України від 25.10.2001 р. і Законом України «Про охорону земель» від 19.06.2003 р. визначено, що охорона земель забезпечується на основі реалізації комплексу заходів щодо збереження продуктивності земель, підвищення їх екологічної стійкості та родючості

ґрунтів. Відповідно до ст. 36 Закону України «Про охорону земель» охорона земель від підтоплення здійснюється на основі реалізації заходів, передбачених державними і регіональними програмами, відповідно до схем землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, робочих проектів землеустрою.

Крім того, згідно зі ст. 38, 42 Закону України «Про охорону земель» при проведенні меліорації земель, розміщенні, проектуванні, будівництві, реконструкції та експлуатації водогосподарських об'єктів передбачаються заходи, спрямовані на запобігання підтопленню і заболоченню земель, погіршенню якості ґрунтів. Так, під час проектування водогосподарських та інших об'єктів повинна враховуватися можлива шкідлива дія вод, а під час експлуатації цих об'єктів – вживатися заходи щодо її запобігання, а саме: залуження та створення лісонасаджень на прибережних захисних смугах, схилах, балках та ярах; будівництво протиерозійних гідротехнічних споруд, земляних валів, водоскидів, захисних дамб, водосховищ-регуляторів; спорудження дренажу; укріплення берегів тощо (ст. 107 Водного кодексу України).

У 2016 р. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом» від 04.10.2016 р. Водний кодекс України доповнено ст. 107-1, якою визначено механізм розроблення плану управління ризиками затоплення з метою зменшення потенційного негативного впливу затоплень на життєдіяльність людини і навко-

лишнє природне середовище. Плани управління ризиками затоплення розробляються для окремих територій у межах району річкового басейну, які мають високий ризик затоплення.

На виконання вимог зазначеної статті у 2018 р. постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.2018 р. № 247 затверджено Порядок розроблення плану управління ризиками затоплення, наказом Міністерства внутрішніх справ України від 28.02.2018 р. № 153 Методику розроблення карт загроз і ризиків затоплення, а наказом Міністерства внутрішніх справ України від 17.01.2018 р. № 30 Методику попередньої оцінки ризиків затоплення. План управління розробляється Державною службою України з надзвичайних ситуацій разом з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України, Державним агентством водних ресурсів України, іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади і погоджується з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, на території яких існує високий ризик затоплення, та затверджується Кабінетом Міністрів України. Державна служба України з надзвичайних ситуацій забезпечує проведення стратегічної екологічної оцінки проекту плану управління відповідно до Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті, ратифікованого Законом України від 01.07.2015 р.

З метою запобігання та ліквідації наслідків підтоплення земель, відновлення ролі меліорованих земель у продовольчому та ресурсному забезпеченні держави, а також впровадження системи інтегрованого

управління водними ресурсами за басейновим принципом 24.05.2012 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року». У напрямі охорони земель від шкідливої дії вод та комплексного протипаводкового захисту завданнями Програми визначено: будівництво, реконструкція та капітальний ремонт гідротехнічних споруд, захисних протипаводкових дамб, берегоукріплювальних споруд, розчищення та регулювання русел річок і водойм; застосування сучасних методів спостереження та прогнозування паводків, своєчасне, достовірне інформування населення та підприємств про можливість виникнення надзвичайної паводкової ситуації, а також про її наслідки; будівництво та реконструкція протизсувних і протиселевих споруд; виконання місцевих програм відродження малих річок і водойм; зменшення інтенсивності поверхневого стоку.

Однак, за підсумками Рахункової палати (рішення від 08.06.2021 р. № 12-3) Програма не виконується у запланованих обсягах та терміни. Заходи, які вживалися протягом 2013–2020 рр. її державними замовниками, а саме Міністерством екології та природних ресурсів України (і його правонаступниками) та Державним агентством водного господарства України, як на першому етапі реалізації Загальнодержавної програми (2013–2016 рр.), так і на другому (2017–2020 рр.), виявилися недостатніми для її виконання.

Із запланованих Програмою результативних показників за напря-

мом «Захист сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод» виконано 1, виконано частково 11, не виконано 1. За напрямом «Комплексний протипаводковий захист у басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету» із 31 запланованого заходу роботи фінансувалися за 12 заходами, з яких в планових обсягах не профінансовано жодного заходу. Зазначене призвело до недосягнення запланованих результативних показників (виконано – 3, виконано частково – 7, не виконано – 21). При цьому за такими показниками, як кількість збудованих протипаводкових ємностей у гірських та рівнинних частинах річок; кількість збудованих польдерів та протипаводкових сховищ; площа земель, на якій заліснені та залужені прибережні захисні смуги; площа земель, на якій здійснені протизсувні заходи; кількість збудованих протиселевих споруд; кількість осіб, яких необхідно переселити із зон ризику використання земель у межах території можливого затоплення; кількість запроєктованих акумулювальних ємностей у комплексі з гідроелектростанціями; кількість розроблених проєктів та проведених наукових досліджень, роботи взагалі не проводилися. Внаслідок цього зростають ризики незабезпечення протипаводковими спорудами (дамбами та берегоукріпленнями) належного захисту від затоплень у басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету. З часу виконання Загальнодержавної програми за напрямом «Комплексний протипаводковий захист у басейні р. Тиси у Закарпатській області» із запланованих результативних показників 1 показник виконано в повному обсязі, виконано частково – 6, не виконано – 12. Внас-

лідок цього зростають ризики затоплення сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, розташованих у басейні р. Тиса.

Невиконання заходів, передбачених Програмою у визначених обсягах, створює високі ризики підтоплення земель, внаслідок чого населення та економіка держави зазнає багатомільйонних збитків.

На вирішення окреслених проблем спрямовано і схвалення 14.08.2019 р. Кабінетом Міністрів України Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 р., метою якої є визначення стратегічних напрямів державної політики щодо зрошення та дренажу, забезпечення сталого екозбалансованого розвитку землеробства в Україні. Реалізація Стратегії спрямована на відновлення потенціалу зрошувальних та дренажних систем з метою подальшого нарощування площ поливу та водорегулювання як основи досягнення максимального рівня ефективності сільськогосподарського виробництва та екологічної безпеки. На виконання мети і завдань Стратегії 21.10.2020 р. Кабінетом Міністрів України було прийнято розпорядження № 1567-р, яким затверджено План заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 р. Реалізація прийнятого Плану заходів має забезпечити розвиток землеробства у нашій державі, підвищення врожайності сільськогосподарських культур, збільшення площ земель із дренажними системами та розширення аграрного потенціалу України.

Висновки і перспективи.

На жаль, Україна не уникне проблем, пов'язаних із підтопленням

земель через глобальне потепління, зарегульованість водних об'єктів, порушення водного стоку, незадовільне функціонування або повну відсутність дренажних систем, скорочення площ лісових насаджень тощо. Шкідлива дія вод у нашій державі обумовлюється як глобальними чинниками, такими як потепління та танення льодовиків, так і регіональними особливостями, зокрема, системою водообміну між водними об'єктами, змінами у кількості опадів і річкового стоку.

Підтоплення земель – це явище, якого не можна повністю запобігти. Однак людська діяльність сприяє збільшенню його вірогідності та впливу. Ризик затоплення та ступінь заподіяної шкоди, а також вплив на здоров'я та соціально-економічну ситуацію тих, хто постраждав, продовжуватиме зростати у майбутньому внаслідок зміни клімату. Невідповідне управління річками, будівництво в районах, що піддаються ризику паводку і зростаюча кількість населення, що приживає у цих районах, ще більше посилюють наслідки підтоплення земель.

Україною зроблені вже відповідні кроки щодо впровадження положень міжнародних актів у сфері запобігання і боротьби з підтопленням земель, зокрема, положення Директиви 2007/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23.10.2007 р. про оцінку і управління ризиками, пов'язаними з повеннями. Основними завданнями Директиви є попередня оцінка ризику повеней, створення карт небезпеки затоплень та карти ризиків затоплень, а також створення планів управління ризиками затоплень. Україна розробила і прийняла відповідну нормативно-правову базу,

визначену положеннями Директиви. Однак, якість виконання загальнодержавних програм в окресленій сфері вимагає кращого, що підтверджується зокрема висновками Рахункової палати України, за якими більшість заходів не виконується. Невиконання заходів у визначених обсягах створює високі ризики підтоплення земель, внаслідок чого населення та економіка держави зазнає багатомільйонних збитків.

Список використаних джерел

1. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 24. Ст. 189.
2. Голубцов О., Біатов А., Селіверстов О., Садогурська С. Вода близько. Підвищення рівня моря в Україні внаслідок зміни клімату (повний звіт за результатами дослідження). URL: <https://ecoaction.org.ua> (дата звернення: 17.11.2021 р.).
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3. Ст. 27.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом: Закон України від 04.10.2016 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 46. Ст. 780.
5. Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року: Закон України від 24.05.2012 р. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 17. Ст. 146.
6. Про затвердження Комплексної програми захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод на період до 2010 р. та прогноз до 2020 р.: постанова Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 р. № 901. Офіційний вісник України. 2006. № 27. Ст. 1942.
7. Про затвердження Методики попередньої оцінки ризиків затоплення: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17.01.2018 р. № 30. Офіційний вісник України. 2018. № 22. Ст. 749.
8. Про затвердження Методики розроблення карт загроз і ризиків затоплення: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.02.2018 р. № 153. Офіційний вісник України. 2018. № 31. Ст. 1101.
9. Про затвердження Плану заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 р. № 1567-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 14.11.2021 р.).
10. Про затвердження Порядку розроблення плану управління ризиками затоплення: постанова Кабінету Міністрів України від 04.04.2018 р. № 247. Офіційний вісник України. 2018. № 32. Ст. 1116.
11. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 39. Ст. 349.
12. Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності виконання заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року: рішення Рахункової палати від 08.06.2021 р. № 12-3. URL: <http://rp.gov.ua> (дата звернення: 12.11.2021 р.).
13. Про схвалення Концепції Державної програми запобігання і боротьби з підтоплення земель: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.10.2003 р. № 606-р. Офіційний вісник України. 2003. № 42. Ст. 2228.
14. Про схвалення Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030

року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 р. № 688-р. Офіційний вісник України. 2019. № 70. Ст. 2473.

15. П'яте Національне повідомлення України з питань зміни клімату. URL: www.seia.gov.ua (дата звернення: 17.11.2021 р.).

References

1. Vodnyi kodeks Ukrainy 06.06.1995 [Water Code of Ukraine] (1995). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 24, 189 (in Ukrainian).
2. Holubtsov, O., Biatov, A., Seliverstov, O. & Sadohurska, S. Voda blyzko. Pidvyshchennia rivnia moria v Ukraini vnaslidok zminy klimatu (povnyi zvit za rezultatamy doslidzhennia) [Water nearby. Sea level rise in Ukraine due to climate change (full report on the results of the study)]. Available at: <https://ecoaction.org.ua> (in Ukrainian).
3. Zemelnyi kodeks Ukrainy 25.10.2001 [Land Code of Ukraine] (2001). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 3, 27 (in Ukrainian).
4. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vprovadzhennia intehrovanykh pidkhodiv v upravlinni vodnymy resursamy za baseinovym pryntsygom [On amendments to some legislative acts of Ukraine on the implementation of integrated approaches in water resources management according to the basin principle] (2016): Zakon Ukrainy 04.10.2016. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 46, 780 (in Ukrainian).
5. Pro zatverdzhennia Zahalnodержavnoi tsilovoi prohramy rozvytku vodnoho hospodarstva ta ekolohichnoho ozdorovlennia baseinu richky Dnipro na period do 2021 roku [On approval of the National target program for the development of water management and ecological rehabilitation of the Dnieper river basin for the period up to 2021] (2012): Zakon Ukrainy 24.05.2012. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 17, 146 (in Ukrainian).
6. Pro zatverdzhennia Kompleksnoi prohramy zakhystu silskykh naselenykh punktiv i silskohospodarskykh uhid vid shkidlyvoi dii vod na period do 2010 ta prohoz do 2020 [On approval of the Comprehensive Program for protection of rural settlements and agricultural lands from the harmful effects of water for the period up to 2010 and the forecast until 2020] (2006): postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy 03.07.2006 № 901. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy, 27, 1942 (in Ukrainian).
7. Pro zatverdzhennia Metodyky poperednoi otsinky ryzykiv zatoplennia [On approval of the Methodology for preliminary assessment of flood risks] (2018): nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy 17.01.2018 № 30. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy, 22, 749 (in Ukrainian).
8. Pro zatverdzhennia Metodyky rozroblennia kart zahroz i ryzykiv zatoplennia [On approval of the Methodology for developing maps of flood threats and risks] (2018): nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy 28.02.2018 № 153. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy, 31, 1101 (in Ukrainian).
9. Pro zatverdzhennia Planu zakhodiv z realizatsii Stratehii zroshennia ta drenazhu v Ukraini na period do 2030 roku [On approval of the Action Plan for the implementation of the Irrigation and Drainage Strategy in Ukraine for the period up to 2030]: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy 21.10.2020 № 1567-r. Available at: <https://www.kmu.gov.ua> (in Ukrainian).
10. Pro zatverdzhennia Poriadku rozroblennia planu upravlinnia ryzykamy zatoplennia [On approval of the Procedure for developing a flood risk management plan]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy 04.04.2018 № 247. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy, 32, 1116 (in Ukrainian).
11. Pro okhoronu zemel [On land protection] (2003): Zakon Ukrainy 19.06.2003. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 39, 349 (in Ukrainian).

12. Pro rozghliad Zvitu pro rezultaty audytu efektyvnosti vykonannya zakhodiv Zahalnodержавnoi tsilovoi prohramy rozvytku vodnoho hospodarstva ta ekolohichnoho ozdorovlennia baseinu richky Dnipro na period do 2021 roku [On consideration of the Report on the results of the audit of the effectiveness of the implementation of the National Target Program for the Development of Water Management and Environmental Rehabilitation of the Dnieper River Basin for the period up to 2021] (2021): rishennia Rakhunkovoi palaty 08.06.2021 № 12-3. Available at: <http://rp.gov.ua> (in Ukrainian).
13. Pro skhvalennia Kontseptsii Derzhavnoi prohramy zapobihannia i borotby z pidtoplennia zemel [On approval of the Concept of the State program to prevent and combat land flooding] (2003): rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy 15.10.2003 № 606-r. Ofitsiyni visnyk Ukrainy, 42, 2228 (in Ukrainian).
14. Pro skhvalennia Stratehii zroshennia ta drenazhu v Ukraini na period do 2030 roku [On approval of the Strategy of irrigation and drainage in Ukraine for the period up to 2030] (2019): rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy 14.08.2019 № 688-r. Ofitsiyni visnyk Ukrainy, 70, 2473 (in Ukrainian).
15. Piate Natsionalne povidomlennia Ukrainy z pytan zminy klimatu [Fifth National Communication of Ukraine on Climate Change]. Available at: www.seia.gov.ua (in Ukrainian).

M.A. Deineha (2021). LEGAL SUPPORT FOR PREVENTING AND COMBATING LAND FLOODING IN UKRAINE. *Law. Human. Environment*, 12(4): 19-27.
<https://doi.org/10.31548/law2021.04.003>

Summary. Due to global warming, over-regulation of water bodies, disruption of water runoff, poor functioning or complete lack of drainage systems, reduction of forest areas, our state will not avoid the problems associated with flooding. The harmful effects of water are due to global factors, such as warming and melting glaciers, as well as regional features, including the water exchange system between water bodies, changes in rainfall and river runoff.

Land flooding is a phenomenon that cannot be completely prevented. However, human activity increases its likelihood and impact. The risk of flooding and the degree of damage caused, as well as the impact on the health and socio-economic situation of those affected, will continue to increase in the future due to climate change. Inadequate river management, construction in flood-prone areas and the growing population living in these areas exacerbate the effects of flooding.

Ukraine has already taken appropriate steps to implement the provisions of international acts in the field of preventing and combating land flooding into national legislation. However, the quality of implementation of national programs in this area requires better, as most measures, unfortunately, are not implemented. Failure to implement measures in certain amounts creates high risks of flooding, as a result of which the population and the economy of the state suffer multimillion losses.

Keywords: land flooding, harmful effects of water, threats and risks of flooding, basin-based water management, climate change, global warming